

שרות חוגרים לפקוחות החקרים

( )
ינואר 2019

א.ג.ג.,

הנדון: החוק לצימצום השימוש במזומן – שאלות ותשובות

מהו חוק השימוש במזומן?

החוק לצימצום השימוש במזומן, התשע"ח-2018. (להלן: "החוק") נחקק במרץ 2018 ומטרתו לצמצם את ההון השחור ולסייע במאבק בפעילות פלילית, לרבות פשיעה חמורה, העלמות מס, הלבנת הון ומימון טרור. תחולתו של החוק ביום 1.1.2019.

מה קובע החוק?

החוק כולל, בין היתר, הגבלות על השימוש במזומן ובשקים וכן חובת תיעוד אמצעי תשלום ותקבול. ההגבלות חלות באופן גורף על כל אדם, תוך הבחנות נקודתיות על: עוסק, אדם שאינו עוסק, תייר, רו"ח ועו"ד בעת מתן "שירות עסקי" ללקוח. בחוק נקבע כי יוטל עיצום כספי או קנס מנהלי על מפרי החוק, בהתאם לסיווגם וכן עונשי מאסר בשל מעשי מרמה.

מהן ההגבלות על השימוש במזומן?

החוק מגביל את העסקאות לגביהן ניתן להעביר תשלום במזומן לעסקאות בהן מחיר העסקה, כהגדרתו בחוק, הוא:

1. 11,000 ש"ח כאשר נותן או מקבל התשלום הינו עוסק;
2. 50,000 ש"ח, כאשר שני הצדדים לעסקה אינם עוסקים;
3. 55,000 ש"ח כאשר אחד הצדדים לעסקה הוא תייר;
4. 11,000 ש"ח לגבי קבלה או תשלום במזומן של שכר עבודה, תרומה, או הלוואה, למעט הלוואה שנותן גוף פיננסי מפקח;
5. 50,000 ש"ח לגבי קבלה או תשלום במזומן של מתנה.
6. עורכי דין ורואי חשבון לא יקבלו סכום במזומן, מעבר לסכומים הנקובים לעיל, כאשר הם נותנים שירות עסקי ללקוח, כהגדרתו בסעיף 8ב לחוק איסור הלבנת הון, התש"ס-2000 (חובות המוטלות על נותן שירות עסקי - עורך דין או רואה חשבון, שמבצע או מתבקש לבצע, בעבור לקוח, שירות עסקי במסגרת שירות מקצועי מטעמו).

להלן טבלאות מרכזות על ההגבלות כאמור בשימוש במזומן

א. ההגבלות על השימוש במזומן לעוסק:

ה"תשלום במזומן" בוצע עבור:	סוג הפעולה עליה חלה ההגבלה במזומן	ההגבלה תחול כש"מחיר העסקה" גבוה מ-
עסקה במסגרת העסק	לתת ולקבל	11,000 ₪
עסקה עם תייר במסגרת העסק	לקבל	55,000 ₪
שכ"ע, תרומה, הלוואה חריג: ההגבלה לא תחול על הלוואה שנותן גוף פיננסי מפקח	לתת ולקבל	11,000 ₪
מתנה	לתת ולקבל	50,000 ש"ח

ב. ההגבלות על השימוש במזומן לאדם שאינו עוסק:

ה"תשלום במזומן" בוצע עבור:	סוג הפעולה עליה חלה ההגבלה במזומן	ההגבלה תחול כש"מחיר העסקה" גבוה מ-
עסקה (עם עוסק/אדם שאינו עוסק)	לקבל	₪ 50,000
עסקה עם עוסק במהלך עסקו של העוסק	לתת	₪ 11,000
עסקה עם אדם שאינו עוסק	לתת	₪ 50,000
שכ"ע, תרומה, או הלוואה	לתת ולקבל	₪ 11,000
מתנה	לתת ולקבל	₪ 50,000 ש"ח

ג. ההגבלות על השימוש במזומן לעו"ד ורו"ח:

הסכום במזומן בוצע עבור:	מה הפעולה עליה חלה ההגבלה במזומן	הפרה כשהסכום במזומן גבוה מ-
מתן "שירות עסקי" ללקוח שהוא: עוסק (במסגרת עסקו)	לקבל	₪ 11,000
מתן "שירות עסקי" ללקוח שהוא: אדם שאינו עוסק	לקבל	₪ 50,000

מה יחשב כעסקה וכמחיר העסקה?

"עסקה" מוגדרת כמכירה או קנייה של נכס או מתן שירות או קבלתו.

"מחיר העסקה" הינו התמורה שהצדדים לעסקה הסכימו עליה בעבור הנכס או השירות, לרבות מס ערך מוסף, מס קנייה, בלו, וכן הוצאות הנלוות לעסקה שסוכמו עם מוכר הנכס או עם נותן השירות. לעניין זה -

א. אין זה משנה אם חלק מהתמורה שולם שלא במזומן אלא באמצעי אחר;

לדוגמה: עסקה לרכישת פסנתר ב-50,000 ₪ שולמה באופן הבא: 40,000 ₪ באשראי ו-10,000 ₪ במזומן. מחיר העסקה – 50,000 ₪.

ב. במכירת מספר נכסים, לא יראו את המחיר המצטבר של כל הנכסים כמחיר של עסקה אחת, אלא אם כן הוסכם בין הצדדים על מכירתם בעת ובעונה אחת;

לדוגמה: אדם הניגש לחנות רהיטים ורוכש מספר פריטים יחדיו ומקבל הצעת מחיר כוללת על כל הפריטים שרכש. הרי ש"מחיר העסקה" כולל את המחירים של כל המוצרים יחדיו. לעומת זאת, במצב בו אדם מגיע מעת לעת ומבצע בכל פעם בנפרד רכישה של רהיט, כל רכישה תחשב כעסקה.

פיצול מלאכותי של עסקה למספר עסקאות במטרה להתחמק ממגבלת הוראות החוק – מדובר במעשה מרמה אשר על ביצועו מוטל עונש מאסר.

ג. בעסקה מתמשכת לקבלת שירות יראו כל תשלום שיש לשלם באופן תקופתי מעת לעת, כמחיר העסקה;

לדוגמה: בהסכם עם עו"ד למתן שירות גלובלי על בסיס תשלום חודשי, ייחשב כל תשלום חודשי כעסקה נפרדת. לעומת זאת, בהסכם עם עו"ד למתן שירות לעניין ספציפי/חד פעמי (כגון: ליווי הסכם רכישה, טיפול בתביעה) מחיר העסקה יהיה הסך הכולל עבור אותו השירות, גם אם התמורה שולמה בתשלומים.

יצוין כי יש להבחין בין עסקה מתמשכת לקבלת שירות לבין עסקת מכר בה נמכרים מוצר/מוצרים והסחורה מסופקת ללקוח מעת לעת. במקרה האחרון, מדובר בעסקה אחת ו"מחיר עסקה" אחד

(הכולל את כל הרכיבים הנלווים שסוכמו במסגרת העסקה) ולא נראה בכל משיכת סחורה כעסקה נפרדת.

ד. במכר של זכות שכירות שהתמורה משולמת מעת לעת, לא לשיעורין, יראו כל תשלום שיש לשלם כמחיר העסקה;

ה. פעולה בנקאית, ובכלל זה הפקדה, משיכה, העברה או המרה של מזומן, אינה מצויה תחת ההגבלות.

מה לגבי עסקה בסכום גבוה יותר מהמגבלה שהוגדרה בחוק, למשל שרות עיסקי בסך של 15,000 ₪?

בעסקה שמחירה עולה על 11,000 ש"ח אסור לעוסק לשלם או לקבל תשלום במזומן שגובהו עולה על 10% ממחיר העסקה או 11,000 ₪, הנמוך מביניהם.

לדוגמה מוצר שמחירו 20,000 ש"ח ניתן לשלם במזומן לא יותר מ-2,000 ש"ח, וברכישה מעוסק של מוצר שמחירו 300,000 ש"ח ניתן לשלם במזומן לא יותר מ-11,000 ש"ח.

האם פעולות המרה של מזומן תחשב עסקה?

פעולה בנקאית, ובכלל זה הפקדה, משיכה, העברה או המרה של מזומן, אינה מצויה תחת ההגבלות.

ההגבלות על שימוש במזומן חלות גם בתשלום בין קרובי משפחה?

ההגבלות על השימוש במזומן לא יחולו בין קרובי משפחה, למעט לתשלום במזומן עבור שכר עבודה קרוב משפחה הוא – בן זוג, הורה, הורה הורה, בן, בת, אח, אחות וילדיהם, נכד או נכדה ובני זוג של כל אחד מאלה וכן כל אדם אחר הסמוך על שולחנו.

האם קיימות מגבלות לשימוש בשיקים?

כן, להלן יפורטו ההגבלות כאמור תוך הבחנה בין עוסק לאדם שאינו עוסק.

א. המגבלות לשימוש בשיקים לעוסק:

התשלום בשיק בוצע עבור:	סוג הפעולה עליה חלה ההגבלה בשיק	הפרה כשהסכום השיק גבוה מ-
עסקה, שכ"ע, תרומה, הלוואה, מתנה במסגרת העסק, בלי ששם מקבל התשלום בשיק נקוב בשיק כנפרע או כנסב, לפי העניין	לתת ולקבל	כל סכום
כל פעולה	להסב שיק ולקבל שיק מוסב, בלי ששמו ומספר זהותו של המסב נקובים בשיק	כל סכום

ב. המגבלות לשימוש בשיקים לאדם שאינו עוסק:

התשלום בשיק בוצע עבור:	סוג הפעולה עליה חלה ההגבלה בשיק	הפרה כשהסכום השיק גבוה מ-
עסקה, שכ"ע, תרומה, הלוואה, מתנה, בלי ששמו נקוב בשיק כנפרע או כנסב.	לקבל	5,000 ₪
לעוסק, במסגרת עסקו, עבור: עסקה/שכ"ע/תרומה/הלוואה/מתנה, בלי ששם העוסק נקוב בשיק כנפרע או כנסב.	לתת	כל סכום
לאדם שאינו עוסק, עבור: עסקה/שכ"ע/תרומה/הלוואה/מתנה, בלי ששם מקבל התשלום נקוב בשיק כנפרע או כנסב.	לתת	5,000 ₪
כל פעולה	להסב שיק ולקבל שיק מוסב, בלי ששמו ומספר זהותו של המסב נקובים בשיק	כל סכום

מה הוראות המעבר של החוק?

כהוראת שעה לתקופה של שנתיים מיום פרסום החוק ברשומות, נקבע כי גם גמ"חים יהיו רשאים לתת הלוואות במזומן, בדומה לגופים פיננסיים מפוקחים.

כמו כן החוק מחריג, לתקופה של שלוש שנים, מתחולת החוק עסקאות שבוצעו במזומן עם תושבי האזור או תושבי המועצה הפלסטינית. במקביל, קובע החוק מנגנון של דיווח על עסקאות אלו לרשות לאיסור הלבנת הון ומימון טרור בסך של מעל 50,000 ש"ח.

בכבוד רב,

הוכן בלשכת רואי חשבון בישראל

(* המידע הניתן בחוזר זה ניתן כשרות ואינו מהווה תחליף למקור. אף כי נעשו מאמצים להקפיד על דיוק המידע בחוזר זה אין לשכת רואי חשבון אחראית בצורה כלשהיא לתוכנו כל שימוש בו מחייב בדיקה או קבלת יעוץ על בסיס מקצועי